

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

PHTHISI PULMONALI.

EDINBURGI: }
APUD E. BALFOUR. }

PHYSIOLOGIA PULMONALIS

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

PHYSIOLOGIA PULMONALIS

EDITIONIS : 3
D. E. BALTUS

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

PHTHISI PULMONALI.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, S.S.T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NECNON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu,

ET Nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

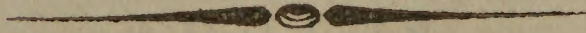
ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

JACOBUS MORTON,

SCOTUS,

SOCIET. REG. MED. SOC. EXTR.

AD DIEM 24. JUNII, HORA LOCOQUE SOLITIS.

EDINBURGI:

CUM PRIVILEGIO,

APUD E. BALFOUR.

1800.

DAVIDI MACKIE,

ARTEM MEDICAM

APUD

HUNTINGDON

PROSPERE

EXERCENTI,

DISSERTATIONEM HANC INAUGURALEM,

AMICITIÆ ET OBSERVANTIÆ

FIGNUS

D. D. CQUE

AUCTOR.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

PHTHISI PULMONALI.

VITIA quæ corpora hominum tabe lenta et diuturnâ consumunt phthifes generatim vocantur. In hoc tentamine brevi, non unumquodque eorum tractare, sed pauca tantum de phthifi quæ pulmones afficit dicere, in animo est, quo nullus existit morbus, saltem in his regionibus, lethalior, vel sanatu difficilior. Complures tum viros, tum fœminas, florenti

A

ætate

ætate gaudentes, quotannis necat, tametsi progressui ejus obviam ire summa ope nituntur medici.

Phthisis pulmonalis a celeberrimo Cullenofic definitur :

“ Corporis emaciatio et debilitas, cum tuffi, febre hectica ; et plerumque expectoratione purulentâ.”

Hæc definitio, posteriori morbi stadio, quam priori, magis sese accommodat. At dolor in quadam thoracis parte, et dyspnœa signa sunt, quæ phthisin ab initio ad finem usque comitantur ; ea, ni fallor, partem definitionis facere debent. Mihi liceat igitur sequentem proferre.

Tuffis, dolor in quadam thoracis parte, dyspnœa, corporis emaciatio, febris hectica, et in decursu morbi expectoratio purulenta.

HISTORIA

HISTORIA MORBI.

PHTHISIS a nonnullis auctoribus in duo stadia non ineptè divisa est, quorum unum incipiens, alterum confirmatum, vocatur. Hæc stadia, quum indiciis diversis innotescunt, separatim describere oportet.

INDICIA PRIMI STADII.

TEMPORE vernali, et finem autumnii versus, plerumque a decimo quinto ad trigessimum quintum annum, incipit, tussiculâ siccâ, quæ nocte precipue ingravescit, ægro vel adstantibus parum notata, et tussi catarrhali haud dissimilis. Huic citius vel serius superveniunt leves dolores in pectore vel alterutro latere, interdum vagi, sed sæpius fixi. Æger sensu angustiae molesto circa præcordia, dyspnœâ post motum, præcipue post acclivem ascensum, vex-

atur. Appetitus imminuitur, et alvus plerumque est adstricta. Post pastum sæpe vomitus. Tussis diu ficca perstat, tandem humida evadit, et sputa, sanguine florido spumoso persæpe commixta, ejiciuntur, sapore falso in ore antegresso. Lingua ferè nitida præcipue circa margines, et tactu dolet. Lenta tabes corpus depascitur. Ægrotans debilis et iners evadit, cui animus varius est, nunc dejectus, nunc spe elatus. Fœminæ malis hysteriis maximè proclives fiunt, et menstrua profluere cessant. Sanguis in hoc stadio missus, crustam tenacem albam plerumque ostendit.

INDICIA STADII SECUNDI.

STADIUM secundum elucescit febre hecticâ cum puris expuitione comitatâ. Primi stadii finem versus sæpe incipit, nunc ingravescit hectica cum remissionibus quotidianis, sed secundum Cullenum ex binis exacerbationibus, qua-

rum

rum una obscurior et minimè bene notata, altera clarior in quovis die constans. Horis vespertinis impetum facit cum horrore et sensu frigoris. Frigore citò evanescente, totum corpus, præsertim volæ manuum et plantæ pedum præter consuetudinem calefcunt. Circiter horam tertiam matutinam, sudores a capite, collo, et pectore erumpunt, et febrilem accessionem dirimunt. Paroxyfmo peracto, urina sedimentum furfuraceum deponit, multum levatur ægrotans, tandemque gratissimo fruitur somno. Summo mane ingens copia puris flavi, viridis, interdum fœtidi, gustuique ingrati, expuitur, concretiones cretaceæ, tuffiando, nonnunquam ejiciuntur. Sitis parum augetur, appetitus minimè profternitur; e contrario sæpe cibum æger avidissime appetit. Morbo longius progresso, diarrhœâ, vel largo urinæ fluxu, infestatur, quæ cum sudoribus corpus ad summam debilitatem perducunt. Hæc symptomata sæpissime inter se alternant, ut quo ma-

ior copia sudoris, eo minor diarrhœa vel fluxus urinæ. Corpus paroxysmis iteratis magis magisque extenuatur, ungues incurvantur, crines defluunt, crura sub vesperem intumescunt, oculi hebescunt et intra cavitates sese recondunt. Lingua et fauces aphthis fœdantur. Fœtor ab ore, etiam a toto corpore emanat. Tandem viribus penitus labefactis, æger meliora expectans subito deficit. Delirium antequam ad supremum ventum est, interdum advenit. Deglutationis læsio, et sputorum suppressio, ægri miseris finem imponunt.

Hæc indicia plus minusve temporis occupant; nec cursum eodem modo vel ordine, ut supra enumerata, constanter absolvunt. Alios paucis mensibus a primo morbi adventu cadere, alios multis annis vitam ægrè incolumem trahere, ipse novi. Observatu dignum est, symptomata, tempore æstivo mitiora, hiemali graviora, fieri. In fœminis quæ uterum gerunt,

runt, morbus suspendi videtur, auctâ vi post foetum expulsum rediturus. Multa in nonnullis phthificis signa a morbi ingressu ad finem usque nunquam extiterunt; modo vomitus, modo thoracis dolor, modo etiam expectoratio purulenta deest. Doctor F. Home nuper Professor, in prelectionibus suis clinicis, casum hominis hoc morbo laborantis memorat, cui etiam tussis deerat. Huic morbo, maximè obnoxia est ætas ad pubertatem, vel virilem ætatem advecta. Fœminas plus quam viros, easque collo longo, humeris altis, et thorace angustiore instructas; denique formâ tenerâ, venustâ et compage molli gaudentes, plerumque adoritur. Sed nulla ætas phthisi penitus immunis existit.

DIAGNOSIS.

NULLUS alius morbus tantam similitudinem phthisi incipienti, quam catarrhus habet, et ut summi momenti est morbo nascenti, quam maturime

turrime occurrere, non inutile erit pauca subjicere quibus a se invicem distingui queant. Catarrhus a frigore originem ducit, incipit pyrexia, tussi plerumque humida, coryza, et faucium inflammatione. Vox rauca, viis narium infarctis, emittitur, et ægro doloris obtusi sensus sæpe percipitur, quæ omnia facillimè medicamentis rite adhibitis cedunt. E contrario, tuffis, sine ulla evidenti causa orta, dolor in aliqua thoracis parte, dyspnœa, pulsus frequens, debilitas, et lenta macies, phthisin adesse satis demonstrant. Præterea totius corporis formæ, morbisque quibus æger vel familia ejus fit obnoxia, animum intendere oportet. Quum morbus ad stadium confirmatum processerit, cum nullo alio confundi potest, si rara quædam exempla morbi inveterati a vermibus in intestinis hospitantibus orti excipiamus. Casum hujus generis mihi contigit videre, quo, tuffis, vomitus, diarrhœa, macies et febris hæctica adfuerunt. Cum morbum a vermibus exortum esse suspican-

di locus est, animum advertere oportet ad signa existentia ; nempe tormina et inflationem ventris, dolores ventriculi inediâ ingravescentes, fridorem dentium, pruritus narium, singultus, convulsiones, et denique ad dejectiones vermium. Necnon morbi decursus, ætatis ægri, et victus ratio habenda est. His omnibus bene perpensis, minime decipi potest medicus.

CAUSÆ REMOTÆ.

CAUSÆ, quæ homines huic morbo obnoxios reddunt, in congenitas, et occasionales dividi possunt. Phthificam labem inter et eam a parentibus strumosis proli demissam, tam arctum nexum observarunt medici, ut raro quemquam tuberculis laborantem viderunt, quin, vel in ægro, vel consanguineis ejus, scrophula prius valuerit. Præterea eadem corporis conformatio phthificis et scrophulosis est ; nempe forma gracilis, capilli candiduli, cutis mollis et flacci-

da, venæ tumidæ, oculi cærulei, labrum superius crassum. Multum inter medicos de labis situ disputatur. Alii illam in humoribus, alii in partibus solidis delitescere contendunt. In sententiam posteriorem ire magis adducimur, quia multa exempla rachitidis et spinæ ventosæ, malum in basi corporis situm clarè ostendunt: in iis ossa mollia fiunt, et pars eorum dissolvi, et a vasis lympham vehementibus absorberi videtur. Nonne verisimile est, obstructionem glandularum ab hac absorptione magna ex parte pendere, ut cum hæ frigore constrictæ fuerint, meatum facilem ossæ materiei non præbere? Fortasse ab eodem fonte derivantur saxula cretacea in pulmonibus et glandulis meseraicis sæpissime reperta. Multæ aliæ causæ phthisin hominibus alioquin non morbo pronis inferre videntur: nempe vapores acres in pulmones recepti, ut fumus carbonis candentis, arsenici, et ex variis præparationibus chemicis ascendens; evacuationes solitæ, uti menstrua, hæmor-

hæmorrhagia narium, secretio lactis, hæmorrhoides, suppressæ:—Alii morbi pulmones vexantes, veluti catarrhus, hæmoptysis, pneumonia, asthma:—Injurix quæ ab externo inferuntur, ut vulnera, tumores in partibus thoracis internis orti:—Materia aliqua mechanica per tracheam in pulmones delapsa, qualis lini farina, lapidum pulvis tenuis, &c. Præterea fluidorum acrimonia, qualis in scorbuto, lue venerea, scrophula, febribus scarlatinis morbilliosis, variolosis per corpus grassans, necnon febres continuæ, phthisin, nullo morbo antea in pulmonibus apparente, inducere videntur. Tristitia gravis et diuturna causis jam enumeratis addi potest; quippe quæ longis suspiriis, vix pulmones lædere non possit.

Quod causam proximam attinet, hanc non a priori penes nos detegere, etiam a posteriori difficile est, quod sectis phthisicorum cadaveribus, multa phænomena sese ostendunt quæ ef-

fectus potius quam causæ habendæ sunt. Tamen verisimile est, eam saltem magna ex parte pendere a tuberculorum inflammatione, in supurationem male sanabilem iturâ, tandemque febrem hæcticam geniturâ. In nonnullis phthificis quibus ulcera non sunt, excreatio, ex arteriis parvulis serum effudentibus, morâ in pus convertendum, provenire videtur.

RATIO SYMPTOMATUM.

HANC partem opusculi, meo ingenio diffusus, aggredior, quippe cum causâ proximâ minimè intellectâ confociatam. Pauca tamen in ordine symptomatum mihi liceat proponere. Tussis ab inflammatione tunicas bronchiorum membranaceas irritante pendet. Noctu magis infestat; quod eo tempore sanguis velocius per pulmones urgetur, et in lecto decumbenti, frigore nonnihil augetur. Dyspnœa oriri videtur, partim, a tuberculis vesiculas aëris comprimē-

primentibus, partim, transitu sanguinis per pulmones difficiliore. Sapor falsus in ore, qui potius hæmoptysin comitatur, ex arteriis parvulis erosus pendere videtur, quæ primùm serum, postea sanguinem, effundunt. Vomitus; ratio hujus symptomatis non clare patet: tamen verisimile illud originem trahere, partim ex debilitate febre inductâ, partim tussi, quæ gravis et diuturna ventriculum comprimit et motus ejus invertit. Febris hæctica puris absorptione accenditur, naturam intermittentis participat, et viribus naturæ incitatis attribui debet, quæ vel sudoribus vel diarrhœâ crises diurnas ad morbum debellandum format. Crura intumescunt; quia sanguis a partibus inferioribus redux, pulmonibus obstructis, in vena cava accumulatur, et ex arteriis in venas non receptus, latex aquosus e vasis exhalantibus in telam cellulofam effunditur; huic addantur debilitas et situs crurum pendens. Appetitus minimè prostermitur; quod æger paroxysmum passus,

fus, multum levatur, febre pene immunis est, et natura, cibum, ad evacuationes copiosas supplendas, poscit. Homines altis humeris longoque collo magis infestat; quia thorace angustiore sunt, ideoque majore renixu ingressui sanguinis in vasa pulmonum opposito, hi vix non damnum concipiunt.

PROGNOSIS

PLERUMQUE infausta est. Medici exitum tam funestum hunc morbum comitari observarunt, ut iis dubitandum sit, an unquam homo phthisi veræ implicatus convaluerit. Tamen exempla non pauca, morbum cum naturâ tum arte sanatum esse ostendunt. Igitur de morbi eventu omnino caute pronunciandum est, nihilque quod ægri salutem conferat ommittendum. Cum phthisis originem a pleuritide, vel ullo alio morbo pulmonibus inducto traxerit, viribus haud admodum fractis, tunc terminum felicem sperare

sperare licet. Sed cum a mala pectoris conformatione, vel a labe congenitâ orta fuerit, minimè salutem augurari possumus. In junioribus quam in senioribus periculosior, quia tunc morbus hæreditarius magis suspicandus est. Graviditas fœminarum et mania morbo ad tempus obstare videntur, redituro autem quum primum hæ res cessaverint. Cum diarrhœa et sudores, corpus ad statum liquationis perduxerint, spem fovere non licet.

RATIO MEDENDI.

MEDICI et nuper et olim jactarunt, se invenisse medicamenta quæ ad morbum sanandum jam longe progressum præpollent, et multa exempla curationis felicis ab iis prolata fuerint. Tamen his testimoniis parum fidendum est, quoniam eadem medicamenta in aliis exemplis a medicis pari fide dignis adhibita, nihil valere. Confitendum et dolendum est, morbum

jam

jam inveteratum inter opprobia artis medicinæ adhuc manere. In malo verò incipiente mihi persuasissimum est, subsidia artis haud parum prodesse. Hæc subsidia ad tria capita referri possunt.

Primo, Causas quæ homines morbo opportunos reddunt, prævertere vel amovere.

Secundo, Cum hæ causæ agere inceperint, inflammationi occurrere.

Tertio, Quædam in morbi decursu signa prementia sublevare.

Primum consilium quod spectat, inter causas quæ homines morbo opportunos reddunt, labe hæreditaria locum conspicuum tenet. Quomodo hæc e corpore expellenda sit nescio, vel quomodo tubercula proles ejus discutienda sint nescio iterum. Nam materia medica nobis

nullum

nullum medicamentum præbet, quo effici potest. Tamen scire juvabit, mutationem cæli et victus, tum ad sanandum, tum ad morbum præcavendum, multum valuiffe.

Aliis causis excitantibus, scilicet hæmoptysi, pneumoniæ, catarrho, &c. sua ratio medendi singulis est, quam hic loci perpendere supervacaneum foret. Cum causa excitans adhuc phthifico adfuerit, ut opificibus diversis contingit, vix dicere necesse est, eos ab opere cessare oportere, et malum jam pulmonibus inductum consilio secundo amovendum, nempe inflammationi occurrendo. Ad hoc efficiendum, medicus regimine potius quam medicinis niti debet. Sed in nonnullis ægris quibus pulsus duri et frequentes sunt, sanguinem parcâ manu detrahare opus erit, quo impetus ejus in pulmonibus minuatur, et tuberculorum suppurationi obviam eatur. Notandum est hoc inutile vel etiam perniciosum evasurum, cum pul-

mones suppurare inceperint, et vires ægri multum labefactæ fuerint. Cum ventriculum foribus esse onustum, vel pulmones mucos et aliis humoribus infarctos, locus est suspicandi, tum emetica ægro auxilio esse mihi videtur, sed ea mitiora non acriora exhibere vellem. Emetica etiam præstantissimo usui inserviunt, humores a pulmonibus ad partes extremas divertendo, et liberum halitum per cutem promovendo.

Nonnullis magis placuit ipecacuanham in parvulis dosibus granorum trium vel quinque mane et vespere dare, et has per aliquot hebdomades continuare. Cautè tamen persistendum est, ne ventriculus usu ejus nimis diuturno damnum concipiat. Quid dicam de vitriolo cæruleo phthificis a Doctore Simmons exhibito? Ille medicus clarissimus, hoc medicamentum acre in dosibus a duobus ad decem, quindecim, vel etiam viginti grana, se feliciter adhibuisse

adhibuisse dicit, cum ipecacuanha nihil profuisset. Mirum!!! Hæc dosis perampla, me judice, decem fanos occidere, potius quam unum phthificum sanare, magis valuisset.

Vaporum aquæ tepidæ inhalatio prestantissima inter remedia recensenda est, quia multum levaminis tum tussi tum dyspnœæ affert, et cum fofus fit partibus pulmonum internis applicatus, ad inflammationem discutiendam haud parum conducit. Num aliam ullam materiem cum aquâ miscere oporteat, mihi non liquet; tamen, si commodum judicetur, mitis, non acris esse debet.

Summi momenti est exhalationem per cutem sustinere, presertim a partibus corporis inferioribus ubi circuitus præcipue languet. Ægro non alienum foret, semicupio ter quaterve in hebdomade uti; et balneo egressus, indusium laneum induere, necnon crura tibialibus

laneis obvolvere. Hæc praxis, diaphoreticis, quæ sudorem movent et corpus debilitant, anteponenda est. Cum dolor fixus pectori inhæret, vel dyspnœa urget, vesicatoria alicui levamini ægro erint, quæ et cetaceis, et fonticulis anteponenda sunt.

Victus phthificorum summam attentionem jure sibi vindicat. Cibis ex carnibus, piscibus, condimentisque paratus, fugiendus est. Dieta tenuis esse debet, et ex lacte, rebusque farinaceis constare. Ex generibus lactis diversis vel affinium, vel equinum, vel caprinum, omnibus aliis, lacte muliebri excepto, præferenda sunt, quippe quæ minus coaguli continent, ideoque concoctu facilia. Tamen lac vaccinum cum pauxillo aquæ, vel melle cocto despumato commistum, plerisque phthificis fatis idoneum esse videtur, ut probat experientia. Verum lac non semper suis incommodis caret, interdum alvum adstrictam reddit, interdum

acorem,

acorem in ventriculo gignit; utriusque malo opere magnesiæ occurrendum est.

Sed si alvus plerumque tardior, ut sæpissime in hoc stadio morbi accidit, ægrotanti magis idoneum erit pro potu uti lacte ebutyrato, vel fero lactis, vel hoc acidulo reddito tartari crystallis. Fructus maturi etiam, tum ad sitim extinguendam, tum ad corpus alendum, satis commodi sunt. Cibum e farina avenacea rustici parant, qui omnibus aliis antecellit, et phthificis optimè convenit. Præparatur hoc modo: Glumis avenaceis cum aliqua adhærente farinâ multam aquam frigidam affundunt, et agitant, ut probe misceantur: deinde post aliquot dies, subsidente amylo, liquorem qui supernatat jam acescentem effundunt et rejiciunt. Materiam iterum aquâ diluunt, quæ etiam rejicitur, ut acidum omne eluatur; tum amyllum per cribrum exprimunt, cui aquam superinfundunt donec spissitudinem lactis acquirat;

quirit; quod denique in coagulum ope ignis lenis cogunt.

Hic cibus fermentatus febricitantibus optimè convenit, quia satis nutrimenti sine stimulo possidet, et alvum duritiæ minimè pronam reddit.

Exercitatio haud levis pars curationis habenda est, cujus genus aliud, aliis anteponendum, nec idem ægris diversis, vel eidem ægro diversis temporibus accommodatum. Æger, viribus haud admodum fractis, sub jove sicco non frigido, ambulet, equitet; sed cautè peragendum, ne nimium sudoris moveat, aut fatigationem inducat.

Cum vires impares huic gestationis generi devenerint, exercitatio in curru, vel agitatio in sede pensili magis convenit. Sed navigatio palmam ab omnibus aliis præripit. Scriptores
medici

medici de hujus generis gestationis utilitate consentiunt, de modo operandi autem multum disputatur; tamen parum refert si res vera fit. Verisimile eam effectus salutiferos præstare, liberum halitum per cutem promovendo, appetitum acuendo, et sic totum corpus roborando. Nametsi nausea et vomitus sæpe inducuntur, ea tamen salutaria habenda sunt, vel si noxia, aliis effectibus salutiferis ample compensari videntur. Ægro etiam majori auxilio erit, si, e nave egressus, in plaga amæna vel insulâ ubi ver et autumnus perpetuò regnant, paucos annos vitam degerit. Hoc faciendum, antequam ad incitas redactum est, ubi vel medicamenta, vel regimen parum juvant.

Quod tertium caput attinet, quædam scilicet signa prementia sublevare; molestissimum omnium est tussis, quia ab initio ad finem usque sævit, et somnum abripit. Ad tussim levandam, demulcentia adhiberi possunt, uti infusum lini, decoc-

decoctum althææ aut tussilaginis, et ad somnum inducendum, opium aut hyoscyamus. Hic alvo tardiori, illud laxiori utilius. Cum hæmoptysis tussi comes est, melius erit uti conservâ rofarum rubrarum cum guttis paucis acidi sulphurici diluti. Sed si morbus longe processerit, ægrum diarrhœâ infestans, opium omnibus aliis anteponendum est, cui adstringentia, veluti creta, catechu, gummi kino, addantur. Sudores matutini compescendi sunt acidis, vel mineralibus, vel vegetabilibus rite dilutis, quibus pulvis corticis cinchonæ adjungi potest. Nunc ægro alienum foret, viribus admodum fractis, regimine antiphlogistico uti; fruatur cibo vario, sed levi quam maximè ventriculo congruente; neque necesse est a carne vel succis e carnibus extractis abstinere.

Manum ultimam huic opusculo antequam imponam, fortasse digitalis nuper multum jactati mentionem facere oportet. Hoc remedi-

um in formulis variis, paucis phthifi laborantibus, exhibitum vidi. In quibusdam pulsus arteriarum tardiores, ac pleniore s fiebant, et quædam alia symptomata aliquamdiu mitigari videbantur: in aliis pulsus nihil retardati fuerunt, et effectus noxii magis quam salutare s evidenter sese monstrabant. In omnibus usu digitalis continuato, morbus ad funestum exitum gradum properabat. Huic remedio igitur, ad phthifin sanandum parum fidendum est.

EDINBURGI: }
APUD E. BALFOUR. }

